

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Ван Ся «Формування художньо-виконавської самоефективності
майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального
навчання»**

**подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

1.Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

В умовах реформування та оновлення мистецької освіти в Україні та Китаї актуальним стає питання підготовки педагога нової генерації, здатного до динамічних інноваційних змін та творчої самореалізації в швидкозмінному суспільстві XXI століття. Саме тому орієнтація освітнього процесу на формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музики, яка забезпечує успішність розвитку мистецько-педагогічної галузі, є актуальною і необхідною.

Вирішення проблеми формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва пов'язано із створенням та використанням інноваційних методик вокального навчання, спроможних задовольнити прагнення студентів стати самоефективними в процесі художньо-виконавської діяльності. Зважаючи на вищесказане, дисертаційне дослідження Ван Ся на тему «Формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального навчання» є актуальним і своєчасним.

Важливо відзначити, що дисертаційна робота виконана у межах теми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музичного мистецтва», яка входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Це підтверджує теоретичну та практичну значущість роботи.

2.Суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Характеризуючи наукову новизну дослідження, слід відзначити, що дисертаційна робота Ван Ся за масштабом постановки проблеми та рівнем її теоретико-методичного розв'язання гідно презентує низку сучасних досліджень в галузі музичного мистецтва. Актуальність досліджуваної проблеми, її теоретичні засади одержали в дисертації належне обґрунтування, аргументацію та конкретизацію. Дисертанткою чітко сформульовано мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження, його наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

У дослідженні Ван Ся проблема формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі

вокального навчання вперше стала предметом психолого-педагогічної рефлексії, що дозволило: схарактеризувати її як особистісне динамічне утворення, яке виражає його впевненість у власних виконавських можливостях, готовність до створення виразної інтерпретації музичного твору, зумовлює здатність донести до учнів музичний твір у всій повноті його художніх переваг, захопити їх власним виконанням; конкретизувати функції та структуру художньо-виконавської самоефективності; обґрунтувати методологічну складову, педагогічні умови та принципи підвищення ефективності та результативності процесу формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального навчання; на основі новітніх форм і методів роботи розробити поетапну методіку, спрямовану на підвищення рівня художньо-виконавської самоефективності студентів.

3.Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертаційне дослідження складається з трьох розділів, висновків на сторінках яких і розгортається науковий наратив, і аналіз різного роду джерел. Підхід Ван Ся до психолого-педагогічного вивчення специфіки формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального навчання відзначається фундаментальністю та ґрунтовністю. Наукова новизна дослідження визначається тим, що до теперішнього часу у вітчизняній мистецькій педагогіці дана проблема комплексно не досліджувалася. Зосередженість Ван Ся на формуванні художньо-виконавській самоефективності видається продуктивною, оскільки дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш суперечливих моментах підготовки вчителів музичного мистецтва в сучасному українському освітньому просторі.

Щодо першого розділу, який визначає усе подальше спрямування дослідження. Завдання, які поставлені дисертантом у цьому розділі, в цілому виконані: проведено дискурс стосовно психолого-соціальних та музично-педагогічних аспектів художньо-виконавській самоефективності (с.29-33), розглянуто багатозначність тлумачення категорії «самоефективність», зокрема як: один із засобів саморозвитку особистості, що впливає на її професійне становлення (Р. Кричевський), детермінанти саморегуляції особистості (А. Бандура) та людської поведінки (А. Стайкович), уявлення людини про свій потенціал і здатність бути продуктивним у діяльності (Т. Гордєєва), як самооцінювальної характеристики готовності менеджера до професійної діяльності (В. Кобець), як оптимістичне переконання людини стосовно своєї здатності тримати під контролем перебіг подій, виходити зі скрутних життєвих ситуацій (В. Ромек); розглянуто сучасні концепції (А. Бандура, Л. Х'єлл, К. Левін, В. Кобець, Т. Кремешна) самоефективності, в яких акцентується її оптимістично-практична основа, внутрішньо-особистісний механізм регуляції, зв'язок із впевненістю на основі власних переконань; наголошується на конструктивній та регулятивній ролі емоцій та цінностей, норм та ідеалів у формуванні самоефективності особистості.

Тут відзначаємо позитивно те, що авторка не пішла шляхом перелічення і пояснення усіх відомих сьогодні теоретичних тлумачень категорій «самоєфективність», а обмежилася кількома, які дійсно стосуються художньо-виконавської самоєфективності вчителя музичного мистецтва та розуміння можливостей вокального навчання в успішності її формування.

У розділі представлено структуру художньо-виконавської самоєфективності вчителя музичного мистецтва, що включає мотиваційно-когнітивний, емоційно-вольовий, контрольний-оцінювальний, творчо-активізуючий, комунікативно-регулятивний компоненти та обгрунтовано її провідні функції - мистецьку і педагогічну.

У другому розділі необхідно відзначити реалізацію дисертанткою методологічних підходів до розв'язання поставлених завдань. Дослідницькі позиції Ван Ся спираються на чітко окреслені культурологічні орієнтири, що надають їм цілісності і максимальної результативності. Дисертантка послідовно розгортає дослідження на засадах усвідомлення вокального мистецтва як соціокультурного явища, осягнення значущості якого допоможе українським та китайським студентам успішно долати труднощі в процесі навчання. У дисертаційному дослідженні чітко простежується комплексна реалізація системного, творчо-діяльнісного, персоналізаційного, полісуб'єктного, аксіологічного, акмеологічного підходів (с.103-116) та принципів (конструктивного цілепокладання, професійного самовизначення, актуалізації позитивного досвіду (стор117-125)), що значно оптимізує процес формування художньо-виконавської самоєфективності майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих педагогічних навчальних закладах.

Педагогічні умови, що забезпечують процес формування художньо-виконавської самоєфективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального навчання передбачають розширення комунікативної компетентності студентів, спонування студентів до творчого самовиявлення у процесі вокальної діяльності, стимулювання стресостійкості студентів у процесі прилюдних виступів, закріплення позитивних орієнтирів реалістичної самооцінки студентом виконавських умінь, поглиблення уявлень щодо перспективного розвитку власних виконавських умінь.

Важливого значення в процесі формування означеної якості авторка надає життєвим перспективам, що відтворюють не тільки раз і назавжди закріплену позицію, а й її змінні параметри, залежні від конкретних обставин, що можуть виражати необхідне розгортання життєвих планів, їх розширення та удосконалення.

Логічним завершенням дисертації стала презентація створеної Ван Ся у третьому розділі авторської методики, яка абсолютно логічно спрямована на формування у студентів художньо-виконавської самоєфективності, що передбачає розвиток вокальних умінь і навичок, набуття мистецьких знань, а в кінцевому рахунку визначає здатність майбутнього вчителя використовувати знання, уміння й навички, здібності та досвід в навчальних та концертних ситуаціях, а також у майбутній професійній діяльності.

Рецензована робота приємно вражає багатством методичних пропозицій, де ідея художньо-виконавської самоефективності простежується у системному застосуванні методів: аналітико-порівняльного спостереження, полемічно-контекстного обговорення, мотиваційного тренінгу, навчально-рольових дебатів (мотиваційно-активізуючий етап); самопрезентації, уявної орієнтації на слухацьку аудиторію, навчально-діалогових бесід, персоніфікованих творчих завдань та комунікативно-творчих ситуацій (творчо-комунікативний етап); співтворчості, наведення прикладів роботи над собою, аналітичного осмислення виконавського досвіду, написання «прогностичної самопрезентації» (рефлексивно-прогностичний етап).

Заслуговує на схвалення якісно зроблена діагностика сформованості художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва (представлена у вигляді таблиць), в якій використано значну кількість анкет, методів, адаптованих до завдань дослідження (педагогічного спостереження, письмового та усного опитування, порівняльного опитування викладачів, студентів і вчителів-практиків), а також різноманітних діагностичних завдань та цікавих діагностичних ситуацій («виконання вокального твору перед аудиторією юних слухачів різних вікових категорій», «виконання вокального твору перед екзаменаційною комісією», «виконання вокального твору перед конкурсним журі»).

Загальні висновки цілісно відображають результати дослідження.

4. Повнота викладання результатів в опублікованих працях
Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях. Основні положення та висновки дисертаційної роботи викладено у 6 публікаціях автора, із них: 3 статті у наукових фахових виданнях, 1 – опублікована в іноземному науковому виданні, 2 праці апробаційного характеру. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає діючим вимогам. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

5. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. У теоретико-методологічному розділі дисертації представлено провідні функціональні особливості художньо-виконавської самоефективності вчителя музичного мистецтва, а саме педагогічна та мистецька. З цієї позиції бажано було б, ширше розкрити значення мистецької функції у процесі створення художньої інтерпретації музичних творів.

2. Важливим принциповим положенням дисертаційного дослідження є принцип актуалізації позитивного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва. На нашу думку, слід показати, як це принципове положення передбачало залучення студентів до самостійної творчої діяльності.

3. На рефлексивно-прогностичному етапі дослідно-експериментальної роботи у процесі формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва Вами використана серія методів. Вважаємо за доцільне більш широко розкрити значення впроваджених методів, а саме: «виконавська самопрезентація», «варіантне опрацювання виконавської та художньо-педагогічної інтерпретації музики», «прогностична саморецензія».

4. Цілком доречно було б на сторінках дисертації вести мову про внесок китайських дослідників в розробку проблеми формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва, зацікавленість їх питаннями вокального навчання студентів з Китаю в українських вищих навчальних закладах.

5. Бажано було б розробити і подати в додатках словник основних термінів дослідження, представити більше навчально-методичних матеріалів, які були підготовлені здобувачкою та використані у процесі експерименту.

У цілому викладені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дослідної роботи, до того ж окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі дисертанта.

6. Загальні висновки

Отже, дисертаційна робота Ван Ся «Формування художньо-виконавської самоефективності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокального навчання», є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її автор – Ван Ся заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства.

інструментальної підготовки та хореографії

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Мозгальова Н.Г.

